

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТЕПОВОЇ БІОТИ ЯК ЗАГРОЗА ДЛЯ СТЕПОВИХ ВИДІВ ПТАХІВ

Аюбова Е. М., аспірант
Таврійський державний агротехнологічний
університет
elnara-8181@mail.ru

Упродовж нетривалого часу орнітофауна Степової зони України дуже змінилася, причиною чого стали суттєві зміни екологічних умов. Раніше тут мешкали у значній кількості степові журавлі (*Anthropoides virgo*), дрохви (*Otis tarda*), стрепети (*Tetrax tetrax*), деякі види жайворонків, зрідка степові орли (*Aquila rapax*) та інші птахи. Після знищення степової біоти, яка зараз являє собою дрібні розрізнені шматки заповідників, для мешкання зазначених видів залишилось небагато місць. Таки птахи як степовий журавель та дрохва змогли адаптуватись до гніздування в агроценозах.

Натомість у Степовій зоні були створенні штучні лісові масиви: Велико-Анадольський (1843), Володарський (1878), Старо-Бердянський (1846), Камінівський (1847), Алтагирський (1899), Радивонівський (1926), Джекенлицький (1883). У зв'язку з гідробудівництвом були знищені значні площі лісу, які знаходились у заплавах Дніпра, Дністра, Південного Бугу та інших річок. Окрім того у різні роки було насаджено велика кількість полезахисних протиерозійних, водоохоронних та інших лісосмуг. Разом з штучними лісами вони утворили мереживо лісонасаджень, що дало можливість гніздитись багатьом птахам на деревах. У 1953/55 рр. спостерігалось виселення із ложа майбутнього Каховського водосховища орланів-білохвостів (*Haliaeetus albicilla*), великих яструбів (*Accipiter gentilis*), болотяних лунів (*Circus aeruginosus*), чапель та інших птахів у навколишні регіони, що було пов'язано з вирубкою найбільших дерев та затопленням значної території водою.

З 60-х років ХХ ст. на гніздуванні у лісосмугах Українського Приазов'я відмічалися: кібчик (*Falco vespertinus*), боривітер звичайний (*F. tinnuculus*), сова вухата (*Asio otus*), канюк звичайний (*Buteo buteo*), які найчастіше для гніздування обирали гнізда переважно сороки (*Pica pica*). Цей птах також освоїв Степову зону недавно. Наприкінці зазначеного століття, коли більшість лісосмуг достигли стиглого віку у багатьох з них з'явилися колонії граків (*Corvus frugilegus*), гнізда яких стали використовувати хижі птахи. Зараз, окрім зазначених, у Степовій зоні України зустрічаються: степовий канюк (*B. rufinus*), орлан – білохвіст, балабан (*F. cherrug*), різні види чапель (сіра (*Ardea cinerea*), велика (*Egretta alba*) та мала білі (*E. garzetta*), жовта (*A. ralliodes*), квак (*Nycticorax nycticorax*), а в останні роки – коровайка (*Plegadis*

falcinellus). Гніздування останньої зафіксовано поблизу с. Давидівки, Якімівського району Запорізької області та в інших місцях. У штучних лісових масивах типовими літними мешканцями, які гніздяться на деревах, стали звичайний канюк, у деяких місцях – орел–карлик (*Hieraaetus pennatus*). На жаль скрізь відбувається зникнення чорного шулики (*Milvus migrans*).

Деревні насадження є місцями відпочинку мігруючих та зимуючих птахів. Серед таких, нами були виявлені: беркут (*A. chrysaetus*) (с. Гирцівка Приазовського р-ну), сапсан (*F. peregrinus*) (Старо-Бердянський ліс), зимняк (*B. lagopus*), який масово зимує на півдні України. Під час відпочинку його можна побачити на окремих деревах на узбіччі доріг та на скиртах соломи. Дуже рідка у лісосмугах, але частіше у штучних лісах гніздиться звичайний крук, його гнізда відомі нам у Богатирському, Великоанадольському, Старобердянському та інших лісах, хоча частіше їх можна знайти на опорах лінії електропередач.

За таких умов значну перевагу отримали представники лісового та водно-болотного комплексів, а представники аборигенної степової фауни зазнали значного скорочення чисельності. Поліпшити ситуацію можна за допомогою створення екологічної мережі, що передбачено законодавством України та обґрунтовано певними природоохоронними проектами. Їх реальне впровадження дозволить збільшити площі степових територій, що може сприяти відновленню угруповань (жайворонків (степового (*Melanocorypha calandra*), польового (*Alauda arvensis*), посмітюхи (*Galerida cristata*), просянок (*Emberiza calandra*), щеврика польового (*Anthus campestris*), лучного (*A. pratensis*), дерихвістів лучного (*Glareola pratincola*) та степового (*G. nordmanni*) та інших), а також компонентів харчування.

Реєстраційна картка учасника

Прізвище	Аюбова
Ім'я	Ельнара
По батькові	Мусаїбовна
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Тема доповіді	Трансформація степової біоти як загроза для степових видів птахів
Місце роботи або навчання	Таврійський державний агротехнологічний університет, кафедра «Екології та охорони навколишнього середовища»
Адреса для листування	м. Мелітополь, вул. Рози Люксембург 1, кв 54
Е-mail:	elnara-8181@mail.ru
Телефон	0964649878
Форма участі	заочна
Проживання	не потрібно

ЕКОНОМТЕ СВЯЙ ЧАС - ВИКОНУЙТЕ
ПЛАТЕЖ ЗА БЕЗКОШТОВНИМ ТЕЛЕФОНОМ 3700
ДЛЯ ДЗВ'ЯНКІВ З МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ

КВИТАНЦІЯ N 1

ДАТА: 09-10-2012
ПЛАТНИК:
КОД ПЛАТНИКА:
P/P ПЛАТНИКА: 7777*****6516 ИФО: 313399
БАНК ПЛАТНИКА: ЗАП.РУ ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК",
М. ЗАПОРІЖЖЯ
БАНК ОТРИМУВАЧА: ХАРКІВ.ГРУ ПАТ КБ "ПРИВАТ
БАНК", М. ХАРКІВ, ХАРКІВ
ОТРИМУВАЧ: ЖЕЛНОВАЧ АННА НИКОЛАЄВНА
КОД ОТРИМУВАЧА: 3102707745
P/P ОТРИМУВАЧА: 4149*****0921 ИФО: 3515
33

СУМА ПЛАТЕЖА: 80.00 UAH
СУМА КОМІСІЇ: 0.00 UAH
ІТОГО: 80.00 UAH
СУМА ПРОПИСОМ: ВІСІМДЕСЯТ ГРИВЕНЬ 00 КОП.

ПРИЗНАЧЕННЯ: ПЕРЕВОД ЛІЧБОВИХ СРЕДСТВ. КОМІСІ
РЕНЦІЯ

ПІДПИС ПЛАТНИКА

ПІДПИС БАНКУ (ЕЦП) : ODPS.ZRMDCA9M000EIE